

Csillag-Képek 2022

2022. november 12-én 17 órakor kerül megnyitásra a Csillag-Képek 2022 Országos Asztrofotó Kiállítás, melynek helyszíne ismét a Magyar Természettudományi Múzeum. A nemzetközi színvonalú kiállításon több asztrofotós tagtársunk felvételével is találkozhatnak az érdeklődők. A Csillag-Képek idén az ötödik alkalommal mutatkozik be, így elérkezett az idő, hogy megszólaltassam a szervező Magyar Asztrofotósok Egyesületének elnökét Francsics Lászlót, akit nem csak az ideiről, hanem az elmúlt évek kiállításairól is kérdeztem.

*

Mi adta az inspirációt és egyáltalán hogyan merült fel az, hogy egy ilyen nagyszabású asztrofotós kiállításra szükség lehet? Milyen céllal vágta bele az első Csillag-Képek megszervezésébe?

Úgy szokták mondani, hogy benne volt a levegőben, ugye? Semmiképpen sem én találtam ki a kiállítást. Sőt, egyértelmű, hogy a magyarországi közösségi asztrofotós kiállítások őse a távcső feltalálásának 400. évfordulóján 2009-ben megnyílt Űrlenymat kiállítás volt. Azt a tárlatot a Magyar Csillagászati Egyesület szervezte a Mai Manó Házban, ami ugye egy igen nivós fotós kiállítóhely Budapesten. A gond az volt, hogy ahhoz, hogy 2009-ben asztrofotós kiállítást lehessen szervezni, sok-sok év asztrofotóira volt szükség attól az éppen egytucat szerzőtől, akik akkor a hazai asztrofotózást művelték. A kiállítás nagyszerű volt, de a kevés fotó miatt évekig nem merült fel utána, hogy legyen egy újabb. A 2010-es évek közepe felé viszont már lehetett érezni, hogy egyre többen, és egyre jobb technikával, egyre nagyobb számú igen jó minőségű asztrofotót készítenek el. Nőtt a nyomás, hogy legyen új kiállítás, melynek a formáját elkezdjük keresgélni, de mindez

akkor érett valósággá, amikor a Magyar Asztrofotósok Egyesülete megalapításával ki lett mondva, hogy elsődleges cél a Természettudományi Múzeummal együttműködve egy, a Greenwichi Év asztrofotósához hasonló, ámde közösségi, lehetőleg mindenkit szerepeltető és díjazás nélküli kiállítást szervezni – minden évben.

A Csillag-Képek idén már az ötödik alkalommal kerül megrendezésre. Gondoltad volna 2018-ban, amikor az első megszervezésére készültél, hogy egy ilyen sikeres projekt veszi kezdetét?

Voltak félelmek a dolog sikerességét illetően, ugyanis az első Csillag-Képek kiállításához nyolc év asztrofotói állat rendelkezésre, sőt egy igazán meghatározó dolog volt, hogy az addigra már elhunyt Tótik József fotója is bemutatásra került posztumusz megemlékezésként. Értelemszerűen a 2019-es kiállításon már csak egy év termését lehetett használni. Ez óriási különbség, és tartottunk attól, hogy nem lesz mit kiállítani. De nem így lett, sőt! A képek beküldési számát rendkívül alacsonyan kellett meghatározni ahhoz, hogy el tudjuk érni, hogy ne kevés ember sok fotóját, hanem sok asztrofotós kevés, de legjobb munkáit tudjuk kiállítani. A szerzőnként négy beküldhető kép ellenére több száz fotó érkezik minden évben, 60–80 szerzőtől, annak ellenére, hogy a pályázatok esetében a négy szokatlanul alacsony szám.

Mesélsz nekünk arról, hogy milyen utat járt be eddig a kiállítás? Gondolok itt arra, hogy milyen ötletek merültek fel az elmúlt években, melyeket később beépítettetek, illetve milyen akadályokkal kellett vagy kell még szembenézni a szervezőknek?

Tervszerűen haladunk. Évről évre bevezetünk valami újat, gyakorlatilag minden évben van fejlesztés, olyan, amit már régen kitaláltunk, de egyszerre nincs erőforrás megvalósítani, csak lépésről lépésre.

A sorrend egyszerű: volt egy kiállítás a Természettudományi Múzeumban. Ehhez következő évben hozzátettük, hogy a munka dinamizálása érdekében legyen a képbeküldés online felületen adatbáziskezelő szoftverrel, integrált zsűrizési algoritmussal rendszerezve, és a képaláírások készüljenek az adatbázisból automatizáltan leolvasható módon. Ebből kifelé nem sok látszik, de világszínvonalú fejlesztés volt, egyedi szoftver modulokkal, amelyek témérdek újdonságra adtak lehetőséget. A következő évben egyből következett is több fejlesztés az előző évi nyomán: Ha tudunk indexképpel egyben szerkesztett automatizált képaláírást létrehozni, akkor tudunk egy egész könyvet is, sőt éppen a pandémia miatt a korlátozottan megtekinthető kiállítást hasonló automatikával online is elérhetővé tudjuk tenni. A kiállított képekhez QR kódokat rendeltünk, amelyek a kép saját weboldalára mutatnak. Így született meg a Csillag-Képek könyv és Online tárlat. A következő, vagyis a tavalyi évben – a könyv növekvő példányszáma miatt – először tettünk szert szponzori támogatásokra, és a pandémia elmúltával sikerült a szerzőknek élőben is odaadni az ünnepélyes megnyitón a saját Csillag-Képek könyv példányukat.

A „nagy” kiállítást követően jönnek a vándorkiállítások. Melyik vándorkiállítások voltak eddig a legkülönlegesebbek, legemlékezetesebbek?

Sokfelé járt a Csillag-Képek, Fertőszentmiklóstól egészen Hajdúböszörményig. Számomra a legkedvesebb helyszín volt a várpalotai Nagy Gyula Galéria, a volt zsinagóga, melynek hatalmas, monumentális fehér csarnokában egészen elképesztően mutattak az óriási nyomatok. Viszont járt a Csillag-Képek külföldön is, Erdélyben meglátogatta Kulin György városát, Nagyszalontát, 2020-ban viszont még messzebb jutott, Indiában, Új Delhiben a Magyar Kultúra Házában, pontosabban annak kertjében került kiállításra, ahol a Delhi Nehru Planetárium igazgatónöje Nandivada Rathnasree is részt vett a megnyitón. Szomorú fejlemény volt, hogy az igazgató nő néhány hónappal később az

Indiában tomboló delta variáns fertőzésébe belehalt. Megrázó.

Az elmúlt négy kiállítás, illetve az idei is a Magyar Természettudományi Múzeumban került/kerül megrendezésre. Szintén ez az intézmény ad otthont az „Év Természetfotója” pályázat évenkénti kiállításának is (sokszor egymást váltotta a két tárlat). Mit gondolsz, felkeltette a természetfotósok érdeklődését az asztrofotózás?

Sajnos nem eléggé. Kevesen vannak azok a természetfotósok, aki elkezdtek érdeklődni az asztrofotózás iránt. Valószínűleg mást keresnek, más eszközökkel. Voltak és vannak próbálkozások fotós körökbe eljuttatni az asztrofotózást, de annyira más a technikája és más habitusú embert kíván, hogy nem alakult ki még széles átfedés a két csapat között, de reméljük ez azért majd oldódik idővel.

Milyen visszajelzések érkeztek a laikusoktól? Évente hány személy tekinti meg a Csillag-Képeket?

Biztos vagyok benne, tekintve az asztrofotók szürreálisan magas minőségét, hogy ez a témakör nagyon nehezen érthető a laikus látogatóknak, bár szemkápráztatóak a fotók, nagyon nehéz felfogni, hogy mi látszik rajtuk. Éppen ezért nem tudjuk igazán, hogy az a 8–10 ezer ember, aki látja a képeket, vajon mit szól hozzájuk. Azt azonban tapasztaljuk, hogy amikor tárlatvezetés van, nagy a hűledezés! A nagyszalontai visszajelzések például kifejezetten pozitívak voltak. „Igazából mi nem is sejtettük, hogy ilyen színvonalas képek érkeznek hozzánk, hatalmas látogatottsága volt!”

A kiállításon több mint száz magyar asztrofotóval találkozhatunk. A jelentkezők összesen négy felvétellel pályázhattak. Milyen szempontok alapján dönt el, hogy kinek és hány képét láthattuk a falakon? Melyek a legnépszerűbb témakörök? Milyen eséllyel indulnak a kezdő fotósok?

100 kép és több mint 60 fotós. A képek kiválasztásánál két szempont ütközik keményen és mondhatjuk, hogy egyre keményeb-

ben: minél szélesebb kört bemutatni, de minél színvonalasabb képeket kiválasztani. Itt nyilván egyfajta Gauss-görbe szerint alakul a képek színvonala, kevés fotósnak van nagyon kiugróan jó fotója, sok asztrofotós-nak van ma talán nem kiugróan, de igen jó fotója, és valamennyinek pedig kevésbé jó. Az első években mindenkinek szerepelhetett képe. Mostanra azonban a középmezőny, a „jó képek” egészen elképesztő minőségi emelkedésnek indult, főleg a mélyég-fotózás terén. Olyannyira, hogy verseny alakul ki a bekerülésért. Ez a tendencia idén áttért az asztrotájkép kategóriára, talán legkevésbé a Naprendszer képeire, ott azért még mindig csak szűk kör képes igazán jó minőséget fotózni. Ami négy éve még kiugróan jó minőség volt, az mára már belépő szint. Emiatt nagyon rázós a zsűrizés, 3–4 alkalmon, estén át küzdenek a képekkel a zsűritagok, sok-sok vitával tarkítva.

A „Csillag-Képek 2022” november 12-én szombaton kerül megnyitásra. Kérlek árulj el nekünk néhány kulisszatitkot az idei kiállításról! Hol lesznek vándorkiállítások?

Talán az idei kuriózum az lesz, hogy minden nehézség ellenére lesz kiállítás. Várhatóan, és igen kivételes módon a múzeumok közül a Természetudományi fenyegeti legkevésbé a téli bezárás, ami nekünk nagyon jó. Szintén újdonság, hogy a Csillag-Képek párhuzamosan lesz az Év Természetfotósával, cserébe, az elmúlt évektől eltérően, hónapokig fent maradhat a falon, így több tízezer láthatják majd februárig, vagyis eddig nem tapasztalt látogatottsági adatok várhatóak. A kiállítás formátuma is változik, egységesebb lesz, reméljük

látványosabb is. A tervek szerint jövőre is eljutunk a két fő vándorkiállítási helyszínre: Zalaegerszegre és Várpalotára.

Végül, de nem utolsósorban a jövőről... Látjuk, hogyan fejlődik és válik egyre népszerűbbé az asztrofotózás Magyarországon. Milyenek képzeled el a következő évek kiállításait?

Ez az egyértelmű tendencia, az asztrofotók minőségének és számának emelkedése nyilván egyre komolyabb zsűrizést kíván meg az egyesülettől a jövőben. A jövő kiállítása azonban ettől független, mint „állócsillag” szeretne működni, bemutatva a legszebb képeket jókora merítésben. Felmerült, hogy idővel versennyé alakítsuk át a Csillag-Képeket díjazással, de ezt középtávon a MAFE elnöksége egyértelműen elvetette. Fotós versenyekből mára már Dunát lehet rekeszteni, közösségi válogatás kevesebb van, ez számunkra nagyobb érték. A kiállítást technikailag szeretnénk majd fejleszteni, és ehhez a múzeumon keresztül forrást lehívni. Nyilvánvaló cél az, hogy minél több látogatót és asztrofotóst tudjunk megmozgatni egyre színvonalasabb körülmények között.

Nagyon szépen köszönöm, hogy betekintést nyújtottál a kulisszák mögé. Biztos vagyok benne, hogy az idei kiállítás is nagyon jól fog sikerülni!

Majzik Lionel

A Csillag-Képek 2022 Országos Asztrofotó Kiállítás megnyitója november 12-én 17 órakor lesz, a Magyar Természetudományi Múzeumban. A tárlat előreláthatólag 2023. január 31-ig lesz látogatható.